

שרת המשפטים

ירושלים

כ"ג אלול תשע"ה
7 ספטמבר 2015

מס' מכתב: 2015-8236
מ"מ: 9-1

לכבוד
חה"כ ניסן סלומינסקי
יו"ר ועדת חוקה, חוק ומשפט
כנסת ישראל

שלום רב,

הנדון: צו בתי משפט לעניינים מינהליים (שינוי התוספת הראשונה לחוק), התשע"ה-2015

חוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000 נחקק במטרה להוות חוק מסגרת להעברה הדרגתית ומסודרת של סמכויות של מבג"ץ ומבתי המשפט הכלליים אל בתי המשפט המחוזיים בשבתם כבתי משפט לעניינים מינהליים. ואכן, מאז חקיקת חוק בתי משפט לעניינים מינהליים ועד היום הועברו לסמכות בתי המשפט המחוזיים, בשבתם כבתי משפט לעניינים מינהליים, סמכויות נרחבות בעניינים מינהליים.

סעיף 7 לחוק בתי משפט לעניינים מינהליים עניינו "שינוי התוספות" והוא קובע כי "שר המשפטים, בהסכמת נשיא בית המשפט העליון ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי, בצו, לשנות את התוספות לחוק זה, ובכלל זה להרחיבן או לגרוע מהן".

מזה זמן מתנהלת במשרדי עבודת מטה לגיבוש צו לשינוי התוספת הראשונה לחוק בתי משפט לעניינים מינהליים אשר מטרתו להרחיב את גדר סמכותם של בתי המשפט לעניינים מינהליים לדון בעתירות מינהליות לפי סעיף 15(1) לחוק. בתוך כך נעשתה מלאכת תיאום עם כלל הגורמים הנוגעים בדבר, ובין היתר, עם הנהלת בתי המשפט, עם משרדי הממשלה הנוגעים בדבר וכן עם פרקליטות המדינה. בנוסף, התקבל אישורה של הוועדה המלווה את חוק בתי משפט לעניינים מינהליים אשר בראשה עומדת כבוד נשיאת בית המשפט העליון (בדימוס), דורית ביניש, וכן הסכמתה של נשיאת בית המשפט העליון, כבוד השופטת מרים נאור, כנדרש בדין (מצ"ב).

על רקע האמור מצ"ב טיוטת הצו שבנדון, מלווה בדברי הסבר המפרטים את הצורך בתיקונים השונים וכן את מטרתם.

אני סבורה כי יש בכוחו של צו זה כדי לתרום לחלוקת סמכויות עניינית ומושכלת בין הערכאות השונות ולוויסות מושכל של ההליכים המתנהלים לפני בתי המשפט.

אודה על הנחת הצו על שולחן הוועדה, לשם אישורו.

בברכה,

איילת שקד

בית המשפט העליון
THE SUPREME COURT OF ISRAEL

JUSTICE MIRIAM NAOR
PRESIDENT

השופטת מרים נאור
נשיאת בית המשפט העליון

ירושלים, י"ט באלול, התשע"ה
03 בספטמבר 2015
מספרנו 16090215

לכבוד
שרת המשפטים, חה"כ איילת שקד
משרד המשפטים
ירושלים

שלום רב,

הנדון: צו בתי משפט לעניינים מנהליים (שינוי התוספת הראשונה לחוק), התשע"ה-2015

מכתבך שבנדון הנושא תאריך 20.8.2015 הגיע בדואר אלקטרוני היום, 3.9.2015. אילו הגיע במועד בו חתמת עליו או בסמוך לכך, הסכמתי היתה ניתנת זה מכבר.

מכל מקום, הסכמתי נתונה.

בברכה,

מרים נאור

העתיקים:

כבוד הנשיא מיכאל שפיצר, מנהל בתי המשפט
עו"ד ברק לייזר, היועץ המשפטי להנהלת בתי המשפט

רחוב שערי משפט, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 91950
Shaarey Mishpat St., Kiryat David Ben-Gurion, Jerusalem, 91950, Israel
טלפון: 02-6759701   פקס: 02-6759703

צו בתי משפט לעניינים מינהליים (שינוי התוספת הראשונה לחוק), התשע"ה-2015

בתוקף סמכותי לפי סעיף 7 לחוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000¹ (להלן – החוק), בהסכמת נשיא בית המשפט העליון, ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, אני מצווה לאמור:

- תיקון פרט 1
1. בפרט 1 לתוספת הראשונה לחוק (להלן – התוספת), האמור בו יסומן (א), ואחריו יבוא:
- "(ב) על אף הסייג האמור בפרט משנה (א), לרבות החלטה של שר הפנים לפי פקודת מסי העיריה ומסי הממשלה (פיטורין), 1938² והחלטה של שר האוצר לפי סעיף 5(ד) לפקודה האמורה; ולמעט –
- (1) החלטה של שר הפנים לפי סעיפים 3 ו-5א לפקודה האמורה;
- (2) החלטה בעלת תחולה ארצית הקובעת הנחיות לפי הפקודה האמורה."
- תיקון פרט 4
2. בפרט 4 לתוספת –
- (1) בפרט משנה (ב), אחרי "התשל"א-1971, לרבות" יבוא:
- "ענייני כשירות לכהונה ופסלות לכהונה של ממונים שמונו לפי סעיף 6(ב2) לחוק האמור, ולרבות";
- (2) אחרי פרט משנה (ב) יבוא:
- "(ג) החלטה של השר לשירותי דת לפי סעיפים 2 ו-6(א) לחוק שירותי הדת היהודיים [נוסח משולב], התשל"א-1971³, וכן החלטה של רשות לפי סעיפים 3 ו-4 לחוק האמור."
- תיקון פרט 8
3. בפרט 8(א) לתוספת, במקום "למעט החלטה הטעונה אישור שר הפנים; לענין זה, "אישור" – בכל דרך ולרבות החלטה שלא לאשר" יבוא:
- "למעט החלטה הטעונה אישור שר הפנים לפי דין, שעניינה העיקרי של העתירה הוא החלטת שר הפנים."
- תיקון פרט 10
4. בפרט 10 לתוספת –

¹ ס"ח התש"ס, עמ' 190.

² ע"ר 1938, תוס' 1, עמ' 27.

³ ס"ח התשל"א, עמ' 130.

(1) בפרט משנה (א), המילים "והליכי תכנון לפי חוק הליכי תכנון ובנייה להאצת הבנייה למגורים (הוראת שעה), התשע"א-2011" – יימחקו ;

(2) אחרי פרט משנה (א) יבוא :
"1א) ענייני תכנון לפי חוק הליכי תכנון ובנייה להאצת הבנייה למגורים (הוראת שעה), התשע"א-2011⁴, למעט החלטות שר הפנים."

5 החלפת פרט 11 במקום פרט 11 לתוספת יבוא :
"11. ביטחון הציבור –

(א) החלטה של רשות לפי חוק כלי היריה, התש"ט-1949², למעט החלטות של הממשלה או של שר ;

(ב) החלטה של רשות לפי סעיפים 7 ו-8 לחוק סמכויות לשם שמירה על ביטחון הציבור, התשס"ה-2005⁶.

6 בפרט 14 לתוספת – תיקון פרט 14

(א) אחרי פסקה (ד) יבוא :

"1ד) החלטה של רשות לפי חוק רשות שדות התעופה, התשל"ז-1977⁷ למעט החלטות הממשלה והחלטות הטעונות אישור הממשלה.
2ד) החלטה של רשות לפי חוק רישוי שירותי התעופה, התשכ"ג-1963⁸.

3ד) החלטה של רשות לפי חוק רשות התעופה האזרחית, התשס"ה-2005⁹ למעט החלטה לפי סעיף 6 לחוק האמור."

(ב) אחרי פסקה (ה) יבוא :

"ו) החלטה של רשות הרישוי בעניין מתן תג נכה לפי סעיף 1 לחוק חניה לנכים, התשנ"ד-1993¹⁰."

7 בפרט 23 לתוספת – תיקון פרט 23

(1) ברישה, במקום "איכות", תבוא המילה "הגנת";

⁴ ס"ח התשע"א, עמ' 1036.

⁵ ס"ח התש"ט, עמ' 143.

⁶ ס"ח התשס"ה, עמ' 758.

⁷ ס"ח התשל"ז, עמ' 182.

⁸ ס"ח התשכ"ג, עמ' 104.

⁹ ס"ח התשס"ה, עמ' 130.

¹⁰ ס"ח התשנ"ד, עמ' 28.

- (2) בסופו יבוא :
 "12) החלטה של רשות לפי חוק החמרים המסוכנים, התשנ"ג-
 1993"¹¹.
- 8 החלפת פרט 33 במקום פרט 33 לתוספת יבוא :
 "33. בריאות –
- (א) החלטת ועדה הערכה או החלטת המנהל לפי פרק ד' לחוק השתלת
 אברים, התשס"ח-2008;¹²
- (ב) החלטה של רשות לפי תקנות ביטוח בריאות ממלכתי (מדדי איכות
 ומסירת מידע), התשע"ב-2012.¹³
- 9 תיקון פרט 37 בפרט 37 לתוספת, אחרי פסקה (2) יבוא :
 "3) החלטה לפי סעיפים 73 ו-81 לחוק שירות המדינה (גימלאות) [נוסח
 משולב], התש"ל-1970.¹⁴
- 10 הוספת פרטים 51 ו-10 בסוף התוספת, יבוא :
 "51. קליטת עלייה – החלטה של רשות לפי חוק סל הקליטה, התשנ"ה-
 1994¹⁵ למעט החלטת שר לפי סעיף 3(ב) לחוק האמור, וכן החלטה של רשות
 בענייני הטבות וסיוע הניתנים מכוח החלטות הממשלה שעניינן קליטת
 עלייה או מכוח נוהלי משרד העלייה והקליטה.
 52. סמים מסוכנים – החלטה של רשות לפי פקודת הסמים המסוכנים [נוסח
 חדש], התשל"ג-1973.¹⁶
- 11 תחילה תחילתו של צו זה 30 ימים מיום פרסומו (להלן – יום התחילה).
- 12 תחולה והוראת מעבר צו זה יחול גם על עתירות שביום התחילה הן תלויות ועומדות, והן יועברו
 לבית משפט לעניינים מינהליים המוסמך; ואולם אם החל הדיון בעתירה
 לפני יום התחילה, לא תועבר העתירה לבית משפט לעניינים מינהליים לפי
 סעיף זה, אלא אם כן בית המשפט הדן בעתירה החליט אחרת.

התשע"ה _____
 (2015 _____)
 (חמ3-3133)
 (2015-5247)

איילת שקד
 שרת המשפטים

¹¹ ס"ח התשנ"ג, עמ' 28.
¹² ס"ח התשס"ח, עמ' 394.
¹³ ק"ת התשע"ב, עמ' 1141.
¹⁴ ס"ח התש"ל, עמ' 65.
¹⁵ ס"ח התשנ"ה, עמ' 56.

דברי הסבר

עד לשנת 2000 שימש בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק כערכאה השיפוטית שבידה הפקיד המחוקק את עיקר התפקיד של קיום ביקורת שיפוטית על פעולותיהן של רשויות השלטון השונות. כלומר בג"ץ שימש ערכאה ראשונה ואחרונה במרבית העניינים המינהליים מבלי שהייתה לכך הצדקה הן מבחינה דיונית והן מבחינה עניינית.

מבחינה דיונית נוצר עומס רב על בית המשפט העליון אשר הכביד עד מאוד על עבודתו וגרם להתארכות דיונים באופן בלתי סביר. מבחינה עניינית המתכונת של בג"ץ כערכאה ראשונה ואחרונה בעניינים מינהליים מקורה בשיקולים ובאילוצים שבעבר מתקופת השלטון הבריטי בארץ ישראל. באמצעות מתכונת זו הבטיח השלטון המנדטורי הבריטי כי הביקורת השיפוטית על פעולותיהן של רשויות השלטון המנדטוריות תיעשה רק על-ידי בית המשפט העליון שבזמנו השופטים אשר כיהנו בו היו ברובם שופטים בריטיים. זאת להבדיל מבתי המשפט הנמוכים יותר בהם כיהנו שופטים מקומיים. עם הקמת המדינה מצב זה השתמר מכוח הוראות רציפות הדין ומאוחר יותר אף עוגן בחקיקה הישראלית.

בעיית העומס על בג"ץ הביאה להקמתן של ועדות שונות לאורך השנים לבחינת הצורך בהעברת סמכויות מבג"ץ לבתי המשפט הכלליים. ואולם ועדות אלה לא הצליחו להביא לכדי הסדרת העניין בחקיקה. בהיעדר פתרון תחיקתי החל תהליך לא מבוקר של העברת סמכויות מבג"ץ לבתי המשפט הכלליים בדרך של פרשנות וחקיקה שיפוטית.

העברת סמכויות מבג"ץ לבתי המשפט המחוזיים ולבתי משפט השלום שלא בדרך של חקיקה ראשית עוררה קשיים מעשיים אשר נבעו מחוסר היערכות של בתי המשפט, וכן קשיים עיוניים אשר נבעו מטשטוש מאפייניו הייחודיים של המשפט המינהלי. קשיים אלה הביאו את המחוקק לכדי הבנה שיש לייצר פתרון תחיקתי כולל אשר יסדיר את העברת הסמכויות בחקיקה ראשית ותוך היערכות מינהלית ומקצועית.

בעקבות כך נחקק, ביוזמת הממשלה, חוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התשי"ס-2000 (להלן – החוק) אשר הקים לראשונה מחלקות מינהליות בבית המשפט המחוזי במטרה להוות חוק מסגרת להעברה הדרגתית ומסודרת של סמכויות מבג"ץ ומבתי המשפט הכלליים אל בתי המשפט המחוזיים בשבתם כבתי משפט לעניינים מינהליים (חוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התשי"ס-2000, ס"ח 190).

כך בסעיף 1 לחוק בתי משפט לעניינים מינהליים נקבע כי מטרתו של החוק "להסמיך באופן הדרגתי את בית המשפט המחוזי בשבתו כבית משפט לעניינים מינהליים לדון בעניינים מינהליים הנדונים בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק או בבתי משפט אחרים...".

ואכן מאז חקיקת חוק בתי משפט לעניינים מינהליים ועד היום הועברו לסמכות בתי המשפט המחוזיים, בשבתם כבתי משפט לעניינים מינהליים, סמכויות נרחבות בעניינים מינהליים.

מטרתו של צו זה להרחיב את גדר סמכותם של בתי המשפט לעניינים מינהליים לדון בעתירות מינהליות וזאת באמצעות הרחבת התוספת הראשונה לחוק כמפורט להלן.

תיקון פרט 1 לתוספת הראשונה לחוק שעניינו "ארנונות" נוסחו הנוכחי של פרט 1 לתוספת הראשונה לחוק מסמיך את בתי המשפט לעניינים מינהליים לדון ב"עניני ארנונה לפי כל דין, למעט החלטות שר הפנים, שר האוצר או שניהם יחד". תכלית ההחלטה של החלטות שר הפנים ושר האוצר מקורה מדיניות היסטורית לפיה עתירות התוקפות החלטות שרים או כאלה התוקפות התקנת תקנות לא תידונה בבתי המשפט לעניינים מינהליים אלא בג"ץ.

אשר לסמכות לדון בעתירות שעניינן התקנת תקנות יוזכר כי בשנת 2005 נעשה תיקון לחוק במסגרתו תוקן סעיף 15(1), הקובע את סמכותם של בתי המשפט לעניינים מינהליים לדון בעתירות מינהליות, באופן שבו הוחרגה מסמכותם של אלה הסמכות לדון בעתירה שהסעד העיקרי המבוקש בה "ענינו התקנת תקנות, לרבות ביטול תקנות, הכרזה על בטלותן או מתן צו להתקין תקנות" (ראו לענין זה חוק בתי משפט לעניינים מינהליים (תיקון מס' 15), התשס"ה-2005). כלומר ממילא נוכח סעיף 15(1) לחוק בנוסחו הנוכחי עתירות שעניינן תקנות נתונות לסמכות בג"ץ.

אשר לסמכות לדון בעתירות התוקפות החלטות שרים ברבות השנים השתנתה בהדרגה המדיניות לגבי היקף סמכותם של בתי המשפט לעניינים מינהליים. המדיניות הנוהגת כיום היא שראוי כי כלל העניינים המינהליים יהיו נתונים לסמכותם של בתי המשפט לעניינים מינהליים למעט עניינים שיש בהם רגישות או מורכבות מיוחדת. זאת במיוחד לגבי עניינים בעלי אופי מקומי הנוגעים לאזרח באופן ישיר אשר אין כל הצדקה שיידונו לפני בג"ץ.

מאז 2007 ועד היום נבחנו אפשרויות שונות לתיקון פרט 1 לתוספת הראשונה לחוק. לאחר מלאכת תיאום מול משרד הפנים ומול משרד האוצר, גובשה הצעה לתיקון פרט 1 לתוספת הראשונה לחוק באופן אשר יסמיך את בתי המשפט לעניינים מינהליים לדון בהחלטות שר הפנים אשר מתקבלות לפי פקודת מסי העיריה ומסי הממשלה (פיטורין) וכן בהחלטות שר האוצר אשר מתקבלות לפי סעיף 5(ד) לפקודה האמורה. זאת למעט החלטות שר הפנים להכריז על עיר מסוימת או על יישוב מסוים כעל עיר עולים או כעל יישוב עולים, בהתאמה, לפי סעיפים 3 ו-5 לפקודה האמורה; וכן למעט החלטה בעלת תחולה ארצית הקובעת הנחיות הנוגעות להפעלת סמכות שר הפנים לפי הפקודה האמורה (למשל חוזר מנכ"ל משרד הפנים הקובע קריטריונים למתן פטור מארנונה לפי סעיף 5(י) לפקודה).

תיקון פרט 4 לתוספת הראשונה לחוק שעניינו "מועצות דתיות" נוסחו הנוכחי של פרט 4(ב) לתוספת הראשונה לחוק מסמיך את בתי המשפט לעניינים מינהליים לדון ב"עניני כשירות לכהונה ופסלות לכהונה במועצה דתית לפי חוק שירותי הדת היהודיים [נוסח משולב], תשל"א-1971, לרבות כהונה בועדה ממונה לפי סעיף 10ב לחוק האמור".

לפי סעיף 6(2) לחוק שירותי הדת היהודיים [נוסח משולב], התשל"א-1971 (להלן – חוק שירותי הדת היהודיים), אם לא חודש הרכבה של המועצה הדתית כנדרש על-פי החוק האמור, השר לשירותי דת ימנה צוות בן שני חברים שימלאו את תפקידי המועצה הדתית. חברים אלה מכונים בחוק שירותי הדת היהודיים "הממונים".

מוצע לתקן את נוסחו של פרט 4(ב) לתוספת הראשונה לחוק באופן אשר יסמיך את בתי המשפט לעניינים מינהליים לדון גם בענייני כשירות לכהונה ופסלות לכהונה של ממונים שמונו לפי סעיף 6(2) לחוק שירותי הדת היהודיים.

עוד מוצע, להוסיף לפרט 4 לתוספת הראשונה לחוק פרט משנה נוסף אשר יסמך את בתי המשפט לענינים מינהליים לדון גם בהחלטות הנוגעות להרכבן של מועצות דתיות.

תיקון פרט 8 לתוספת הראשונה לחוק שעניינו "רשויות מקומיות" פרט 8 לתוספת הראשונה לחוק מסמך את בתי המשפט לענינים מינהליים לדון בענייני רשויות מקומיות, בכפוף לחריגים הקבועים בו.

לפי פרט משנה 8(א) בתי המשפט לענינים מינהליים מוסמכים לדון ב"החלטה של רשות מקומית או של נושא משרה או תפקיד בה, למעט החלטה הטעונה אישור שר הפנים; לענין זה, "אישור" - בכל דרך ולרבות החלטה שלא לאשר".

נוסחו של פרט משנה 8(א) מעורר קושי, שכן לפיו כל החלטה של רשות מקומית הטעונה אישור שר הפנים נתונה לסמכות בג"ץ, בין אם שר הפנים החליט בעניין ובין אם טרם קיבל החלטה או כלל לא נדרש לעניין בפועל, ואף אם אצל סמכותו או הסמך גורם אחר לקבל את ההחלטה תחתיו.

כפועל יוצא מכך בתי המשפט לענינים מינהליים קבעו לא אחת כי לא נתונה להם הסמכות לדון בעתירות מינהליות שעניינן החלטה של רשות מקומית הטעונה אישור שר הפנים, אף אם הענין הנתקף בהן הוא החלטת הרשות המקומית.

לעומת זאת בית המשפט העליון מעורר פעם אחר פעם את השאלה מדוע עתירות אלה מובאות בפניו, ומדוע לא יתוקן פרט 8(א) לתוספת הראשונה לחוק באופן אשר יסמך את בתי המשפט לענינים מינהליים לדון בעתירות בנושאים אלה. יודגש כי מדובר בעתירות העוסקות בנושאים שעל-פי טיבם ומהותם אכן ראוי שיידונו לפני בתי המשפט לענינים מינהליים אשר הוסמכו לדון במגוון נושאים בעלי אופי מקומי כגון ארנונה, רישוי עסקים וכלל ההחלטות של רשות מקומית.

במסגרת עבודת מטה לתיקון פרט 8(א) לתוספת הראשונה לחוק גובשה הצעה לתיקון הפרט האמור; הצעה זו מבהירה כי אך עתירות שעניינן העיקרי הוא תקיפת החלטת שר הפנים, הנדרש לאשר את החלטת הרשות המקומית לפי דין, תהיינה נתונות לסמכות בג"ץ. באופן זה עתירה שעניינה העיקרי הוא תקיפת החלטת הרשות המקומית תהא נתונה לסמכות בית משפט לענינים מינהליים, גם אם נדרש אישור שר הפנים להחלטת הרשות המקומית, ובתנאי שאישור השר אינו עולה בגדר עניינה העיקרי של העתירה.

תיקון פרט 10 לתוספת הראשונה לחוק שעניינו "תכנון ובניה" מדובר בתיקון צורני בלבד; ללא כל תיקון מהותי.

תיקון פרט 11 לתוספת הראשונה לחוק שעניינו "כלי היריה" פרט 11 לתוספת הראשונה לחוק מסמך את בתי המשפט לענינים מינהליים לדון בחוק כלי היריה, התש"ט-1949. מוצע להרחיב את הפרט האמור ולמנות בו גם את סעיפים 7 ו-8 לחוק סמכויות לשם שמירה על ביטחון הציבור, התשס"ה-2005; עניינם של סעיפים אלה הסמכת מאבטחים וכשירותם ובפרט בהחלטת השר לביטחון פנים להסמך אדם להיות מאבטח בהסתמך על אישור כשירות שניתן על-ידי קצין משטרה מוסמך.

תיקון פרט 14 לתוספת הראשונה לחוק שעניינו "תעבורה" התיקון המוצע לפרט 14 לתוספת הראשונה לחוק כולל למעשה שני עניינים – האחד נוגע להסמכת בתי המשפט לעניינים מינהליים לדון בחוקי תעופה, והאחר נוגע להסמכת בתי המשפט לעניינים מינהליים לדון בהחלטה לתת תג נכה לפי סעיף 1 לחוק חניה לנכים, התשנ"ד-1993.

אשר להסמכת בתי המשפט לעניינים מינהליים לדון בחוקי תעופה נעיר כי כבר כיום מוסמכים בתי המשפט לעניינים מינהליים לדון בהחלטות לפי חוק הטיס, התשע"א-2011. למעשה התיקון המוצע משלים את גדר סמכותם של בתי המשפט לעניינים מינהליים לדון בענייני תעופה באמצעות הוספת יתר חוקי התעופה לפרט 14 לתוספת הראשונה לחוק.

תיקון פרט 23 לתוספת הראשונה לחוק שעניינו "איכות הסביבה" פרט 23 לתוספת הראשונה לחוק מסמיך את בתי המשפט לעניינים מינהליים לדון בשורה של חוקים מתחום הגנת הסביבה. מוצע להוסיף לפרט זה גם את חוק החמרים המסוכנים, התשנ"ג-1993.

תיקון פרט 33 לתוספת הראשונה לחוק שעניינו "בריאות" מוצע להרחיב את פרט 33 לתוספת הראשונה לחוק כך שבתי המשפט לעניינים מינהליים יוסמכו לדון גם בהחלטה של רשות לפי תקנות ביטוח בריאות ממלכתי (מדדי איכות ומסירת מידע), התשע"ב-2012. מדובר בהחלטת מנכ"ל משרד הבריאות להגדיר מדדי איכות של טיפולים רפואיים או של שירותי בריאות, וכן בהחלטותיו לפרסם ממצאי מדידה ביחס לבתי חולים וקופות חולים.

תיקון פרט 37 לתוספת הראשונה לחוק שעניינו "שוטרים וסוהרים" פרט 37 לתוספת הראשונה לחוק קובע את סמכותם של בתי המשפט לעניינים מינהליים לדון בענייני שוטרים וסוהרים. פרט זה נוסף לתוספת הראשונה לחוק עם התקנתו של צו בתי משפט לעניינים מינהליים (שינוי התוספת הראשונה לחוק), התשע"א-2010.¹⁷

בעבר, הסמכות העניינית לדון בעתירות הנוגעות לענייני שוטרים וסוהרים הייתה נתונה לבג"ץ. לאחר חקיקת חוק בית הדין לעבודה, התשכ"ט-1969 קבע בג"ץ כי לבית הדין לעבודה נתונה הסמכות לדון בענייני שוטרים וסוהרים.

בעקבות קביעה זו של בג"ץ, ועל-מנת להבהיר את אופיים הייחודי של יחסי העבודה השוררים בין שוטרי משטרת ישראל וסוהרי בתי הסוהר לבין מדינת ישראל, נחקקו הוראות סעיפים 93א לפקודת המשטרה [נוסח חדש], התשל"א-1971 ו-129 לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971. הוראות אלה קובעות כי תובענות המוגשות כנגד החלטות הנוגעות לענייני מעמד של שוטרים וסוהרים אשר ניתנו מכוח פקודת המשטרה או פקודת בתי הסוהר לא תיחשבנה תובענות הנובעות מיחסי עובד ומעביד לעניין סעיף 24 לחוק בית הדין לעבודה, התשכ"ט-1969.

וכך נאמר לעניין זה בדברי ההסבר להצעת החוק לתיקון פקודת המשטרה ופקודת בתי הסוהר¹⁸ –

"החוקים המוצעים נועדו לקבוע כי מעמדו של שוטר או סוהר אינו כמעמד עובד שכיר אחר

¹⁷ ק"ת התשע"א, עמ' 125.

¹⁸ הי"ח התשל"ב, עמ' 108.

לצרכי שיפוט לפי חוק בית הדין לעבודה. דרכי העסקתו של אדם כשוטר או כסוהר, תנאי גיוסו לשירות, חבותו האישית בחובות כלפי הציבור, האחריות הישירה שבה הוא נושא כלפי הציבור וכלפי החוק, הסמכויות הרבות האחרות המוקנות לו עם גיוסו, תנאי השירות המיוחדים שלו, המשמעת המחייבת אותו והענישה המשמעתית החמורה, דרכי השחרור והפיטורין מן השירות – כל אלה שונים בתכלית ממה שמקובל בתחום יחסי העבודה, בין שהמעביד הוא פרטי ובין שהוא ציבורי...

זיקת שוטר או סוהר למסגרת השיפוטית המיוחדת של בית דין לעבודה, בענינים שהוא עשוי לראותם כנעוצים ביחסי העבודה שבינו לבין מפקדיו – עלולה לערער יסודות חשובים במבנה הארגוני העדין והמיוחד של השירות.

אין כוונה להשתחרר מתחולת חוק בית הדין לעבודה אלא לענין תובענות מסוימות הקשורות באופיו המיוחד של השירות."

הנה כי כן, הסמכות לדון בעתירות הנוגעות לענייני מעמד של שוטרים וסוהרים נותרה בסמכות בג"ץ. כך עד לשנת 2010 אז הותקן צו בתי משפט לעניינים מינהליים (שינוי התוספת הראשונה לחוק), התשע"א-2010 במסגרתו נוסף לתוספת הראשונה לחוק פרט 37 שעניינו "שוטרים וסוהרים". בפרט 37 לתוספת הראשונה לחוק נקבע כי בית משפט לעניינים מינהליים מוסמך לדון בהחלטות בעניינים המנויים בסעיפים 93א לפקודת המשטרה ו-129 לפקודת בתי הסוהר.

פרט 37 לתוספת הראשונה לחוק שימר את ההבחנה שנוצרה בסמכות השיפוט בענייני שוטרים וסוהרים כך שסמכות השיפוט בהחלטות בענייני מעמד של שוטרים וסוהרים הניתנות מכוח פקודת המשטרה או פקודת בתי הסוהר נתונה לבית משפט לעניינים מינהליים, ואילו סמכות השיפוט ביתר העניינים הנוגעים לשוטרים וסוהרים (כגון עניינים הנוגעים לתשלומים ולתנאי העסקה או פרישה) נתונה לבית הדין לעבודה.

לאחר התקנת הצו האמור התברר כי החלטות הנוגעות לענייני מעמד של שוטרים וסוהרים אינן ניתנות רק מכוח פקודת המשטרה או פקודת בתי הסוהר אלא ישנן החלטות כאלה הניתנות מכוח חיקוקים אחרים. הואיל וכך בעוד שסמכות השיפוט בהחלטות בענייני מעמד של שוטרים וסוהרים הניתנות מכוח פקודת המשטרה או פקודת בתי הסוהר נתונה לבית משפט לעניינים מינהליים, סמכות השיפוט בהחלטות בענייני מעמד של שוטרים וסוהרים הניתנות מכוח חוקים אחרים נתונה לבית הדין לעבודה. כך היא למשל ההחלטה בדבר הוצאת שוטר או סוהר לקצבה לפי חוק שירות המדינה (גימלאות) [נוסח משולב], התש"ל-1970 (להלן – חוק הגימלאות).

החלטה להוציא שוטר או סוהר לקצבה לפי חוק הגימלאות היא החלטה המקבילה להחלטה לפטר שוטר או סוהר. זאת ועוד בעת קבלת החלטה בדבר הוצאה לקצבה של שוטר או סוהר נשקלים שיקולים ארגוניים הנובעים ממאפייניו הייחודיים של השירות כארגון היררכי פיקודי. משכך ההחלטה להוציא שוטר או סוהר לקצבה לפי חוק הגימלאות היא החלטה בעניין מעמד של שוטרים וסוהרים. יחד עם זאת מכיוון שהחלטה כזו ניתנת לפי חוק הגימלאות, הרי שלפי נוסחו הנוכחי של פרט 37 לתוספת הראשונה לחוק סמכות השיפוט בהחלטה אינה נתונה לבית משפט לעניינים מינהליים.

אשר על כן, מוצע לתקן את פרט 37 לתוספת הראשונה לחוק כך שזה ימנה גם החלטה של המפקח הכללי של

משטרת ישראל או של נציב בתי הסוהר לפי סעיפים 73 ו-81 לחוק הגימלאות מכוחם ניתנת ההחלטה להוציא שוטר או סוהר לקצבה.

יובהר כי הכוונה היא למנות בפרט 37 לתוספת הראשונה לחוק אך ורק את ההחלטה בדבר הפסקת שירותו של שוטר או סוהר עקב הוצאתו לקצבה, זאת בעוד שהחלטות הנוגעות לזכויות הכספיות הנובעות מעצם ההוצאה לקצבה תיוותרנה בסמכות בית הדין לעבודה.

הוספת פרט חדש לתוספת הראשונה לחוק שעניינו "קליטת עלייה" מוצע להסמיך את בתי המשפט לעניינים מינהליים לדון בהחלטות של רשות בענייני הטבות וסיוע הניתנות לפי – חוק סל הקליטה, התשנ"ה-1994, למעט החלטת שר העלייה והקליטה לעדכן את סל הקליטה לפי סעיף 3(ב) לחוק האמור; לפי החלטות ממשלה שעניינן קליטת עלייה; או לפי נוהלי משרד העלייה והקליטה.

הוספת פרט חדש לתוספת הראשונה לחוק שעניינו "סמים מסוכנים" מוצע להסמיך את בתי המשפט לעניינים מינהליים לדון בהחלטות לפי פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973.